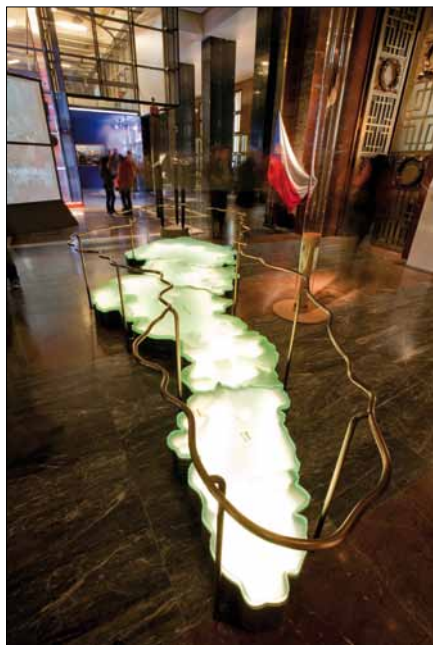

Osvětlení interiérů Národního památníku na Vítkově

Ing. Jan Jiruška, Ing. Petr Žák, Ph.D.

Symbolicky k výročí vzniku samostatného československého státu otevřelo Národní muzeum novou multimediální a interaktivní stálou expozici věnovanou dějinám 20. století s názvem Křižovatky české a československé státnosti. Během dvouleté generální rekonstrukce byly prostory památníku citlivě opraveny a rekonstruovány a bylo vytvořeno zázemí nejen pro novou stálou expozici, ale i pro krátko-

Obr. 1. Podsvětlená skleněná mapa v předzáří

dobé tematické výstavy. První krátkodobá výstava v nově otevřených prostorech pod názvem Hradní fotoarchiv 1918–1933 je věnována prezidentu T. G. Masarykovi. Kromě zmíněných výstavních aktivit bude památník sloužit dalším kulturním akcím, např. hudebním koncertům, workshopům a divadelním představením.

Historie památníku

Stavba funkcionalistického památníku podle návrhu architekta Jana Zázvorky byla zahájena v roce 1928. Prvotním záměrem bylo vytvořit pietní místo pro uctění památky českých legionářů a českého odboje v období první světové války. V roce 1933 byla dokončena hrubá stavba a zahájeny práce na umělecké výzdobě. Slavnostní otevření, plánované na rok 1938,

se však z důvodu mnichovských událostí již nekonalo. Během druhé světové války byla z památníku odvezena většina kovové umělecké výzdoby a od roku 1942 se z budovy stal sklad německého wehrmachtu.

Po válce byly práce na památníku obnoveny a stavba byla rozšířena o prostory k uctění druhého, protifašistického odboje. Otevření bylo naplánováno na rok 1948, ale únorový komunistický převrat zcela zvrátil účel stavby. Po dokončení památník sloužil už jen státní ideologii a propagaci režimu.

Od roku 1951 byly v památníku ukládány ostatky významných představitelů KSČ a v období od roku 1953 do roku 1962 fungoval jako mauzoleum K. Gottwalda. Kromě oficiálních akcí upadla budova do obecného nezájmu. Po roce 1989 byly všechny ostatky převezeny do soukromých hrobů a v roce 2001 byla budova předána do správy Národního muzea, které se zaměřilo na její rekonstrukci, revitalizaci a rehabilitaci v očích veřejnosti.

Obr. 2. Kaaba – centrum trvalé expozice

Obr. 3. Zlaté pero s orlím brkem, kterým T. G. Masaryk podepsal deklaraci samostatnosti Československého státu

Architektura a expozice

V rámci rekonstrukce byla budova očištěna od nevhodných stavebních úprav z 50. let minulého století a byly uskutečněny změny, které vyplynuly z architektonických a technických potřeb vyvolaných změnou funkčního využití budovy. Z novodobých zásahů je nejpatrnější zasklený podchod před vstupem do Hrobu Neznámého vojína, rozšíření panoramatické kavárny a vybudování terasy s jedinečným výhledem na Prahu.

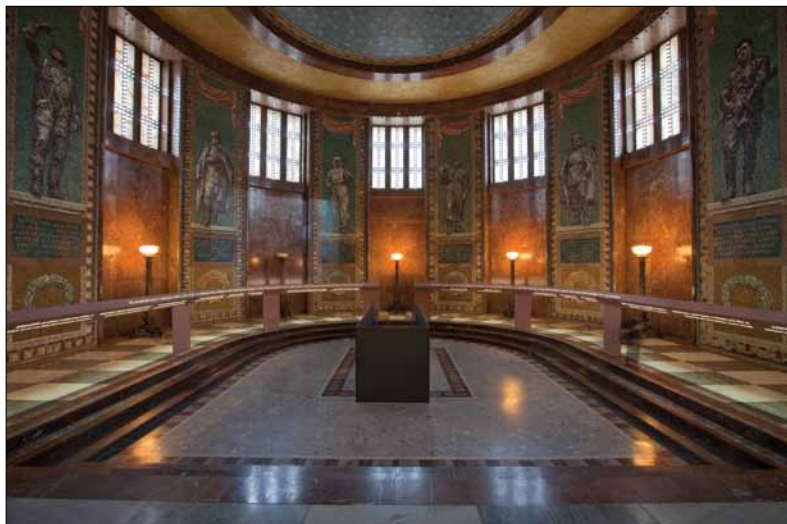
Výstavní prostory se nacházejí v podzemním a prvním nadzemním podlaží. Návštěvníci mají možnost navštívit zázemí Gottwaldova mauzolea, kolumbárium, Síň padlých, Síň Rudé armády a další. Centrem trvalé expozice je nově postavený expoziční objekt, tzv. Kaaba, který je umístěn uprostřed Ústřední síně.

Obr. 4. Prostor pro krátkodobé výstavy

stavy ovlivněno požadavkem na maximální jednoduchost kabelových tras. Nová svítidla byla navržena tak, aby byla co nejméně svázána se stavbou, všude, kde to bylo možné, jsou součástí vkládaných

lišť, vnitřní expoziční osvětlení je integrováno do interiérových prvků (vitríny, vestavěné konstrukce atd.), široké uplatnění zde našly světelné diody (LED) a optické kabely. Všechny prvky expozičního osvětlení umožňují lokálně nebo centrálně regulovat světelný tok.

Obr. 6. Sňh Rudé armády s osvětlením integrovaným do zábradlí

Expozice zachycuje významné křižovatky našich moderních dějin, na kterých se výrazně měnila státnost a ideové pojetí státu. Důraz je kladen na pět základních momentů: 1918 – vznik ČSR, 1938 – období Mnichova a zániku Československa, 1945 až 1948 – obnovení Československa a komunistický převrat, 1968 – vznik československé federace, 1989 – pád komunismu spolu se zánikem Česko-Slovenska v roce 1992.

Příjemným zpestřením je interaktivní část expozice. Pomocí dotykových obrazovek se návštěvníci mohou stát strůjci osudu fiktivní postavy a sami volit, kterým směrem se bude na zmíněných dějinných křižovatkách její život ubírat.

Osvětlení

Použitá světelná soustava vychází z konceptu architektonického řešení. S ohledem na charakter objektu a jeho využití je osvětlení voleno tak, aby nepůsobilo rušivě z pohledu použitých technických prostředků, tj. svítidel a světelných zdrojů. Zároveň přispívá spolu s řešením interiéru k přiměřenému potlačení pochmurného dojmu a těžkosti prostoru a pomáhá jeho atmosféru přizpůsobit novému využití.

Vzhledem k charakteru a konstrukci budovy bylo rozmístění osvětlovací sou-

Obr. 5. Slavnostní sál

prvků a konstrukcí interiéru. Nezastupitelnou roli v osvětlení interiérů mají také původní, nově repasovaná svítidla.

K osvětlení výstavních prostorů je použita kombinace vnějšího a vnitřního expozičního osvětlení. Vnější expoziční osvětlení tvoří ve většině případů směrová svítidla osazená do třífázových napájecích

Zajímavým prvkem expozice jsou tři masivní skleněné mapy, jedna umístěná v přísálí Ústřední síně, zbylé dvě integrované do podlahy Kaaby. Mapy zobrazují územní uspořádání republiky při jejím vzniku, v období protektorátu a při dělení Československa v roce 1992. Každá mapa je rozdělena do několika samostatně podsvětlených sekcí, dynamicky spínaných v předem nastavené smyčce.

Způsob ovládání světelné soustavy vychází z požadavku na proměnlivost budovy. Svítidla jsou napojena na řídicí systém, který umožňuje jednoduché změny ovládání při dispozičních a funkčních změnách jednotlivých prostorů.

Investor: Národní muzeum
Komisař: Marek Junek, Národní muzeum
Architekt: Petr Všečeka, Transat architekti
Grafický design: Jáchym Šerých
Projekt osvětlení: Petr Žák, Etna spol. s r. o.
Ovládání osvětlení: Jaroslav Zuna, Apollo Art
Realizace: Hynek Petřina, Design By Hy, s. r. o.
Foto: Petr Janžura

etna
iGuzzini

ETNA s. r. o.
Mečislavova 2, 140 00 Praha 4
tel.: +420 257 320 595,
+420 257 320 597
fax: +420 257 310 604
brána gsm: 724 912 091
e-mail: etna@etna.cz, www.etna.cz